

مجلس حکمای اسلام

ناشری

محرر و ترجمان : اسماعیل غصبرینسکی

باصلمسنه رخصت ویرلدی س. پتربورغ آپریل ۱

سنه ۱۹۰۲

مطبعه ترجمان

باغچه سرای

سنه

۱۳۲۰ - ۱۹۰۲

Типо-литографія газеты «Переводчикъ», гор.
Бахчисарай. 1902 г.

Дзволена цензурою, С.-Петербургъ 1 апрѣля 1902 г.

Uexant Kajans

№ 9

بر سوز

کچن سنه « یونان حکماسی » نامیله بر رساله نشر ایتمش ایدک. یونانلر مدنیت بشریه نیک باشجیلری اولدقلری کبی و نلرک بیلوک و معلومانلرینی توسیع و تصحیح ایدنلر مسلمان حکماسی اولدیغی حالده بونلرک اک مشهورلری بو رسالده بیان اولنمشدر.

لکن فکر، تصورات و موجودات حقننده معلومات و تجربیه نیک حدود و نهایتی اولمدیغندن دور اسلامدن سکره میدانه کلمش حکمای افرنجیه مدنیت بشریه ده زباده خدمت ایتمشدر. مدنیت حاضرده « آروپا مدنیتی » نامی ویرلمکده ایسه ده بو مدنیت و بیلکیلره « مدنیت بشریه » دینلورسه ده دوغری اولور ظن ایدرز، چونکه یونانلرک ایثنی مسلمانلر ایلرولتدیکی کبی بونلرک وارثلری اوله رق آروپا و حاضرده روس اقوامی جالشقمقده در. عام و بیلکی مشترک اولمق مناسبتیله کله جک ۱۹۰۳ سنه سی فرنک و روس حکمانک ترجمه حالریتی نشر ایده جکیز.

« یونان حکماسی »، « حکمای اسلام »، « یکی زمان حکماسی » بر برینک قرنداشی و وارثی اوله رق بیلکی و افکار جمله بنی آدمک مالیندر.

(اسماعیل)

ابن باجه - (ابو بكر محمد بن يحيى بن صائغ) اعظم
 حكما و اطباى اسلامدن اولوب، اندلسك سرقسطه (يعنى اسپانيا نك
 سراغوسه) اياالتنه ملحق (نجيب) بلده سنده طوغمش، و بناه عليه
 نجيبى و سرقسطى نسبتلى ايله و ابن صائغ لقبيله دخى شهرت
 بولمشدر. آلتنجى عصر هجرى اولارنده نشأت ابدوب، فاسفه،
 حكمت، رياضيات، طبيعيات، طب و سائر علوم عقليه عصرينك
 برنجبسى، و بلکه كچمش عصرلرده ظهور ايدن حكماى اسلامك
 دخى سربلندى ايدى. شاگردانندن اولوب، بعض آثارىنى جمع و
 تدوين ايدن غرناطه لى ابوالحسن على بن امام مجموعه مذكوره نك
 مقدمه سنده: عالم اسلامده فارابيدن صكره ابن باجه دن بيوك حكيم
 كلمديكنى بيان ايله، صاحب ترجمه بى ابن سينا به و امام غزالى به
 دخى ترجمه، و وجه ترجمه بى دلائل مقننه ايله اثبات ايتمشدر.
 ابن باجه نك جملة شاگردانندن برى حكيم مشهور اين رشد ايدى.
 سرقسطه ده بر مدت تدريس علم و فنون ايله اشتغال، و بر مدت
 سرقسطه صاحبه ابو بكر صحر او بى به وزارت ايتدكدن صكره، فاسه
 رحلتله، عالمكبر اولمش اولان سبت و شهرنى مقننضاسنجه، اوراده
 دخى حرمت و عزت كوره رك، يحيى بن يوسف بن تاشفينه وزير
 اولمش ايدى. كرك علوم حكيمه و طبيعيه و رياضيه و كرك طبه
 اولان معلومات و اقتدار فوق العاده سى صنوف علما و اطبا
 ايجنده بر چوق حسود پيدا ايتمكه سبب اولمقله، او زمانلرده عادت
 اولديش اوزره، بونلر ابتدا اعتقادنه اعتراض ايله، تكفيرينه چاليشه رق،
 بر چوق نكبتلره دوچار ايتدكدن صكره، نهايت ۵۲۳ و يا ۵۲۵
 و ياخرد ۵۳۳ سنه سى رمضاننده فاسده تسميم ايتمشلدر. وفاتنده

يك كنج يعنى اونوز اونوز بش ياشلرنده اولمغله، ناليفات كثيره سنى
 نظامنه قويمقه موفوق اوله ميوب، بعضيسى قارشيق بر حالده بولمشدرد.
 باشديجه آتارى شونلردرد: شرح كتاب السماع الطبيعى لارسطو
 طاليس، و قول على بعض كتاب السكون والفساد لارسطو طاليس،
 و قول على بعض كتاب الاثار العلويه لارسطو طاليس، و قول على بعض
 المقالات الاخيرة من كتاب الحيوان لارسطو طاليس، و كلام على بعض
 النبات لارسطو طاليس، و قول ذكر فيه التشرق وماهيته، و رسالة اوداع،
 و قول يتلو رسالة اوداع، و كتاب اتصال العقل بالانسان، و قول
 على القوة التزوعيه، و فصول تتضمن القول على اتصال العقل بالانسان،
 و كتاب تدبير الموحده، و كتاب النفس، و تعاليق على كتاب
 ابي نصر فى الصناعة الذهنيه، و فصول قليلة فى السياسة المدنيه و
 كيفية المدن و حال الموحده فيها، و نذيسيرة على الهندسة والهيتنه،
 و تعاليق حكيمية، و جواب لما سئل عن هندسة ابن سيد المهندس وطرقه،
 و كلام على شىء من كتاب الادوية الفردة اجالينوس، و كتاب
 التجربتين على ادوية ابن واقد، كه ابوالحسن سفيان ايله مشتركاً
 يازمشلردرد. و كتاب اختصار الحاوى للرازى، و كلام فى الغاية
 الانسانية، و كلام فى البرهان، و كلام فى الاسطقات، و كلام
 فى الفحص عن النفس النزوعية و كيف هى ولم تنزع و بماذا تنزع،
 و كلام فى المزاج بما هو طبيى.

ابن باجه نك اكثر آتارى لائين لساننه ترجمه اولته رقى مدت
 مديده آروپا مدارسنده دستور العمل طونلمش، و كندوسى آروپاچه
 (آون پاچه) اسميله شهرت بولمشدرد. ادبياتده دخى يد طولاسى
 و طبيعت شعريه سى اولوب، شو قطعه جملة اشعار نندرد:

لاوالذى جعل الفصون معاطفا ، لهم وصاغ الاقحوان ثغورا
مامربى ربح الصبا من بعدهم ، الاشهقت له فعاد شعيرا

ابن بارزى - (شرف الدين ابوالقاسم هبة بن نجم الدين حموى)

حماده قاضى القضاة اولوب، اكثر علوم و فنونده عالم و فاضل و
كامل بر ذات ايدى. مورخ مشهور ابوالفدائك معلمى اولمغله،
تاريخده اوصافنى ذكر ايتمش، و وفاتنده بر اوزون مرثيه سويلمشدره.
تصنيفات كثيره سى اولوب، باشليجه نرى شونلردر: ٣ جلد اوزره « كتاب
البستان فى تفسير القرآن »، ١٢ جلد اوزره « كتاب روضات جنات
المجيبين »، حديث، متاعى « كتاب المجتبى مختصر جامع الاصول »،
« كتاب لمجتبى »، « كتاب الوفا فى احاديث المصطفى »، « كتاب المجرى
من السند »، ٤ جلد اوزره « كتاب المنصند شرح المجرى »، فقهده
« اظهار الفتاوى من اعوار الحاوى » عنوانى « حاوى » شرحى، « تيسير
الفتاوى من تحرير الحاوى »، ٤ جلد اوزره « شرح نظم الحاوى »،
« تنبيه » ك مختصرى اولان « معنى »، « تمييز التعجيز »، « توثيق عرى
الايمان عن تفضيل حبيب الرحمن »، « السرعة فى القراآت السبعة »،
« الدربة احكام الرعاية »، طبيعت شعريه سى دخى اولوب، بر دوكونه
دعوت ضمننده بازمش اولديقى بر قطع سى مشهوردر.

ابن بيطار - (ابو محمد ضياء الدين عبدالله بن احمد)

مدنيت اسلاميه نك اك خادم لرنندن و ممالك اسلاميه ده يتيشن ارباب
فنك بيوك لرنندن اولوب، علم نباتاتده مثلى كورلما مش بر ذات ايدى.
بناءً عليه (نباتى) و (عشاب) لقبيريله دخى معروفدر. آلتنجى
عصر هجرى آخرارنده اندلسك ملاقه شهرنده طوغوب، تحصيل علوم
و فنون ايله علم نباتاتده اختصاص ايتدكدن صكره، ايتاليا و يونان

طرفرینه سیاحتله، اور اردہ مدت مدیدہ طولاشرق، علم نباتات علما۔
سی ایلہ عقد مذاکرہ و مباحثہ ایتدکن، و (دیسقوریدس) ک کتابندہ
مذکور اولوب، عربی بہ آز چوق غلط اولهرق ترجمہ ایدلمش
اولان نباتات متنوعه نك اسم اصلیلرینی تحقیق، و عینلرینی کورہرک،
عربیلرینی تصحیح ایلہ، بو بابده بر چوق تحقیقات و تعمقات فنیہ
اجرا ایتدکن صکرہ، مصرہ کیدہرک، ملوک ایوبیہ دن ملک کامل
محمد بن ابی بکرہ انتساب ایتمش، و مشار الیہ طرفندن فوق العاده
اعزاز و اکرام کورہرک، بتون مصر علمای نباتیوننک رئیس اولمش
ایدی۔ حکمدار مشار الیہ ایلہ برابر شامہ کیندیکنده، « عیون الانبا »
فی طبقات الاطباء، نك صاحبی موفق الدین ابن ابی اصیبعہ ایلہ کورشمش،
و ابن اصیبعہ بی فن نباتانده کی معلومات واسعه سیله حیرتده براقمش
ایدی۔ کتاب مذکورده دیبورکده: ابن بیطار ایلہ برابر دمشق
جوارلرنده نباتات طولامفه چیقدیقمزده، هر الینه کچن نباتک اسم
یونانی و عربیسنی سویلرہ و هر بری حقنده دیسقوریدس و جالینوسک
تعریفلرینی و اکثر نباتیونک خطالرینی و هر نباتک خصائصنی و نرہ لردہ
حاصل اولدیغنی سویلر ایددی۔ ملک کامل دمشقده وفات ایتدکن
صکرہ، صاحب ترجمہ مصرہ کیدوب، وارثی اولان ملک صالح
نجم الدینہ انتساب ایتمش، و بونک طرفندن دخی فوق العاده اعزاز
اولنهرق، بعده ینہ دمشقہ عودنله، ۶۴۶ نار یغزندہ اوراده وفات ایتمشدر۔
تالیفات مشهوره سی شوناردرد: « کتاب الابانہ و الاعلام بما فی المنهاج
من العخل و الاوهام »، « شرح ادویة کتاب دیسقوریدس »، « المغنی
فی الادویة المفردة » کہ « مفردات ابن بیطار » نامیلہ معروفدر، « کتاب
الافعال الغریبه و الخواص العجیبه »، « الجامع فی الادویة المفردة »،
ملک صالح نجم الدینک نامنه یازمش اولدیغی بو صوک اثری مفردات

طب وبنائنده مثالی نامسبق صورتده مکمل بر اثر دره

ابن خلدون - (ابو زید عبدالرحمن بن محمد - حضرمی)

اك ببوك و اك مشهور مؤرخیندن اولوب، یازدیغی تاریخده التزام ایتدیکی تنقید و تحقیق و محاکمه اصولیه و مقدمه مقامنده یازدیغی جلدده درمیان ایتدیکی افکار حکیمانه سی ایله بین المورخین بر مقام مخصوص احراز ایتمشدر. جد اعلاسی اولان خلدون عن اصل جزيرة العربده کی حضرموت خطه سندن اولوب، اندلسك فتحی صره لرنده اورایه کجهرک، (قرمونه) ده توطن ایتمش، و نسلی اوچنجی عصر هجری ایتدالرنده اشبیلیه ده اختیار اقامت ایتمشلر ایدی. اجدادی اشبیلیه نك اعیانندن اولوب، ایچلرندن بر چوق علما وسائر مشاهیر یتشمش ایکن، مؤخرأ اشبیلیه نك ابن ادفونس یعنی شیشمان لقبیله ملقب ایکنجی آلفونس طرفندن ضبط اولنمسی اوزرینه، جدی تونس هجرت ایتمش ایدی. صاحب ترجمه ۷۳۲ تاریخنده تونسه طوغوب، پدردنن وسائر علمادن تحصیل علم ایله، ادبیات و علوم و فنون متنوعده آرزمان طرفنده تمیز ایتمش، و او صره ده تونسه طاعون ظهوریله ابوبن و اقربا و اکثر معلمیننی غائب ایتدیکنندن؛ کمال حزن و العندن تونسسی ترك ایتمک عزمنده ایکن، تونس حاکمی محمد بن تافراکین طرفندن طغرا کشمکله معینه آلمش، و متعاقباً بونک معیننده اولدیغی حالده، دوچار اولدقلری بر مقلوبیتدن قورتیلوب، سبتهیه کیتمش، و اورادن جزایرک تلمسان و تسکره طرفلرینه دونوب اورالرده تشکک ایتمش اولان طوائف ملوک طرفندن حرمت و اعزاز کورمش ایدی. هوز کینچ اولدیغی حالده، علم و فضلده صبت و شهرتی اقطار مغربه شایع اولمغله، محب علما اولان فاس حاکمی

سلطان ابو عنان طرف نشین حلب اولته رقی، ۷۵۵ تاریخ بنده
 اسم داخل اولمش؛ و سلطان مشار الیهک کتابشنه تعیین، و قدر
 و اعتباری ترفیع اولته رقی، اورانک علماسندن و اندلسدن هجرت ایدن
 مشاهیر علمادن استفاده ایله توسیع معلومات ایتمکده ایکن، حسودلرک
 افتراسنه اوغرایه رقی عزل و حبس اولنمش؛ و ابو عنانک وفاتندن
 سکره اطلاق اولته رقی، بعده فاسی ضبط ایدن بنی مریندن ابو سالحه
 انشساب ایله، ۷۶۰ ده سرکانبی اولمش؛ و بو سروده شعر ایله
 اوغراشمیه باشلابه رقی، بر چوق قصائد بلیغه سویلمش ایدی. مؤخرأ
 خطیب ابن مرزوقک القاآنیه ابو سالمک توجهنی غائب ایتمش
 ایسه ده، ابو سالمک اسقاط و وفاتی اوزرینه، فاسک امور اداره سنی
 درعهده ایدن وزیر عمر طرفندن مقاننده ایقا اولنمش ایدی. آنجوق
 کندوسی اندلسه سیاحت ایتک آرزوسنده بولندیغندن اذن آلوب،
 چو جقلرینی و والده لری ایله برابر آفریقاده بوانان قسنطینه ده کی داییار
 یه کوندره رک، کندوسی اندلسه کیدوب، ۷۶۴ تاریخ بنده غرناطه یه
 داخل اولمش؛ و وزیر اسان الدین ابن خطیبک مدح و توصیه سی اوزرینه،
 غرناطه حاکمی ابن احمر طرفندن فوق العاده حسن قبول و اکرام
 و احترامه نائل اولمشدر. بر سنه سکره قشنامه حکمدار نصرانیسک
 آرزو و التماسی اوزرینه اورایه سیاحت ایدوب، (فرق العادم حرمت
 و اکرام کورمش؛ و اشبیلیه ده کی املاک موروثه سنک اعاده سی شرطیله
 اوراده اقامتی تکلیف اولنمش ایسه ده، قبول ایتدیکنندن، بر طاقم
 ذبیقمت هدیه لر آلدقن سکره، غرناطه یه عودت ایتمشدر. زوجه سیله
 چو جقلرینه پک زیاده محبتی اولدیغندن، ابن احمر دن اذن ایتمش
 ایسه ده، مشار الیه هزیمته اذن و یرمیوب، صورت مخصوصه ده کمی
 کوندره رک، عائله سنی جلب ایتمشدر. بعده حسودلرک القاآنی نمره سی

اوله‌رق، ابن خطیب ایله بینلرنده برودت حاصل اولدیفندن، اندلسی ترک ایله بجایه کچهرک، اورانک حاکمی سلطان ابو عبدالله طرفندن وزیر تعیین اولنوب، بر مدت اداره امور دولت ایتدکن صکره، ینه حدودار طرفندن راحتسن اوله‌رق، صحرای کبیر طرفنده اولان بسکره‌یه چکلمش؛ و او سرده نلمسان حاکمی و غرناطه وزیر قذرفنی التماس ایتدکاری حالده، مطالعه و تألیفه حصر اوقات ایتمش اولدیفندن، اجابت ایتماش ایسه‌ده، وخرآ نلمسان حاکمی ابو حمو طرفندن مأموریت مخصوصه ایله اندلسه آوندربله‌رک، کیتمکده ایکن، فاس حاکمی عبدالعزیز مرینی طرفندن توقیف، و بر کون حبس اولنمش؛ وبعده اطلاق اوله‌رق، اکرام و اعزازه و بعض مأموریتلره تعیین اولنمشدر، ۷۷۶ تاریخنده فاس حاکمی ابوالعباسدن اذن آله‌رق، ینه اندلسه کیتمش؛ و ابن احمر طرفندن فوق‌العاده رعایت کوروب، ابن خطیبک برینه وزیر تعیین اولنمشدر، او سرده عائله‌سنی جلب ایتمک ایستدیکنده، نلمسان حاکمی مانع اولدیفندن، ابن خلدون بالذات نلمسانه کیتمه مجبور اولمش؛ و نلمسان حاکمی طرفندن استخدای ارزو اولنمش ایسه‌ده امور سیاسیدن متنفر اولدیفندن، قبول ایتمیوب، (بنی توجین) بلادندن (قلعه بنی سلامه) به چکیلرک، اوراده مطالعه‌یه حصر اوقات، و تاریخ مشهورینک تحریرینه مباشرت ایتمشدر، ۷۸۰ تاریخنده منقط رأسی اولان تونسه عودتله، تدریس ایله اشتغاله باشلامش ایسه‌ده کرک عام و فضلنک شهرتی و کرک امیر ابراهیم بن عباسک کندوسی حقننده اولان توجهنی و علی‌الخصوص تاریخنی زیاده‌سیله بکنمسی ینه حدودارک تزویراتنی اوباندره‌غله، اوراده دخی طوره‌میوب، ۷۸۴ تاریخنده بحرآ اسکندریه‌یه کیتمش؛ و اورادن حجه کیتمک ایتمش

ایسه‌ده، او سنه موفق اوله‌میوب، قاهره‌به عزیزمته، جامع ازهرده تدریسه باشلامش؛ و سلطان مصر برقوق طرفندن مالکی مذهبنده قاضی القضاة تعیین اولنمش؛ و شامک تیمورلنک طرفندن ضبطی سره‌سنده، سلطان مشار الیهک معیننده بولنوب، تیمورلنک طرفندن حرمت و تعظیم کورمشدر. او سره‌ده عائله‌سنی مصره کتورمه‌که تشبث ایدوب، بتون خانه‌سی خاتونک سوار اولدقاری کمی باتمقله، بو مصیبتک اوزرینه، قاضیلقدن استعفا ایدوب، بقیه عمرینی قاهره‌ده تدریس و تألیفه و مقرب و اندلسه‌کی ادبا واحباسیله مخابره ایله کچوره‌رک، ۷۸۹ ده ایقای فریضه حج ایشمش؛ و ۸۰۶ ده رحمت حقه نائل اولمشدر. بدی بیوک جلددن مرکب اولان تاریخندن بشقه، اسپانیانک (اسکوربال) کتبخانه‌سنده بر نسخه‌سی موجود اولان بر غرناطه تاریخی و منطق و ادبیات و سائره‌به دائر بعض تألیفاتی و بر چوق اشعاری وارددر. تاریخی تحقیق و تدقیقه بینظیر اولوب، علی‌الخصوص بربرلرک احواله دائر بو کونکی کونده بتون آوروپا مورخلرینک مرجع و مأخذی حکمنه کچمشدر. آنجق عبارسی بر آز عقده‌ای اولدیقی کبی، اسماء خاصه‌نک املاسنجه بعض خطالری و نسخ موجو ده‌نک جمله‌سنده بیاض قالمش بعض محللری وارددر. مثنی مصرک بولاق مطبعه‌سنده ۱۲۸۴ تاریخنده ۷ بیوک جلد اوزره طبع اولنمشدر. مقدمه‌سنک ایکی قسمی استانبوللی پیری زاده و اوچنجی قسمی اخیراً جودت پاشا طرفندن ترکجه‌به ترجمه و ۳ جلد اوزره نشر ایدلمش اولدیقی کبی، تاریخنک باشندن بر قسمی دخی مرحوم صبحی پاشا طرفندن ترجمه و نشر اولنمشدر. مقدمه‌سی و تاریخنک بعض قسملری آوروپا لسانلرینه ترجمه، و مقربه متعاق اولان قسمی دخی فرانسجه ترجمه‌سیله برابر جزایرده نشر اولنمشدر.

شو ایکی بیت صاحب ترجمه نك جماعه اشعارندندر:

اسرفن فی هجری و فی تعدیبی ، واطان موقف عبرتی ونجیبی
و ابن یوم البین موقف ساعه ، لعود مشفوف المقرأد کثیب

ابن خلکان - (ابوالعباس شمس الدین احمد بن ابراهیم)

بیوک علمادن و مشاهیر مورخیندن اولوب، ۶۰۸ تاریخنده اربل
شهرنده طوغمشدر، برمیکلر نسلندندر. عصر نك مشهور علماسندن
تمام علوم و فنون ایدوب، (ام موید نیسابوریه) نام عالمه دن اجازت
آلمشدر. حلب و شام و مصره سیاحت ایدوب، بر جوق مدرسه لرده
مدرسلك ایده رك، علم و فضیله شهرت بولدقن صكره، ۶۵۱ تاریخنده
دمشقه قاضی القضاة اولوب، طقوز سنه کمال عدالت ایله ایقای امر
قضا ایتدکن صكره، ۶۶۰ تاریخنده عزل اولنه رق، مصره کیتمش
و ۶۷۶ تاریخنده ایکنجی دفعه دمشق قاضی القضائی اولوب، ۶۸۱
تاریخنده دمشقه وفات ایشدر. بر قاج نالیقانی و بر جوق اشعاری
وار ایسه ده. اصل بادی شهرتی مشاهیر اسلامك تراجم احوالنه دائر
« وفیات الاعیان و انبا » و « ابنا الزمان » عنوانیله یازمش اولدیقی کتاب
جلیل القدردرکه ۲ بیوک جلدن مرکب اولوب، ۸۶۵ تراجم احوالی
حاویدر. و تدقیقاتیله و محاکماتنك طوغر باقیله مشهوردر. کتاب
مذکوره بر قاج ذیل یازیلوب، اك مشهوری (محمد بن شاكر
کتیبی) نك « فوات الوفيات » عنوانیله یازمش اولدیقی کتابدر، که
« وفیات الاعیان » ایله برابر ۱۲۹۹ تاریخنده مصرک بولاق مطبعه سنده
۳ بیوک جلد اوزره طبع و نشر اولنمشدر. « وفیات » ك کندوسی
کرمانیاده دخی طبع، و اکثر آوروپا لسانلرینه ترجمه اولنمشدر.
لسانزده ردوسای زاده محمد فندی طرفندن اولنمش بر ترجمه سی

وار ایسه‌ده، بتون اولمبوب، بر چوق ترجمه‌ار بر اقلمش و بعض شیلر علاوه اولنمشدر. غایت عقده‌لی بر عباره ایله یازلمش اولان بو ترجمه ۱۲۸۰ تاریخنده ۲ کوچک جلد اوزره استانبولده طبع اولنمشدر. شو قطعه صاحب ترجمه‌نک جمله اشعارنددر:

انا والله هالك آيس من سلامتى ، او اری اقامه‌اتنى قد اقامت قیامتى

ابن رشد - (قاضی ابو الولید محمد بن احمد) اعظم حکما اسلامدن اولوب، طب و حکمتده عصرینک فریدی و بلکه مدنیت اسلامیه‌نک زبده‌سی اولدیقى کبی، فقه و اخلاق و سائر علومده بینظیر ایدی. ۵۱۴ تاریخنده کرسی اندلس اولان قرطبه شهرنده طوغوب، عصرینک علماسندن تحصیل علم ایتمش و حکیم ابن زهر و ابن اعرابی کبی مشاهیر عصری ایله عقد روابط و اختلاط و محبت ایلمش ایدی. ملوک اندلسدن مهدی بن یوسفک نظر توجنی قزانهرق، قرطبه و بعده اشبیلیه قاضیلنه تعین اولنمش ایدی. مذکور مه‌دینک خلفی اولان منصوردن دخی فوق‌العاده حرمت و رعایت کورمش ایسه‌ده، بعده کروه متعصبین حکیم مشار الیهی اعتقادسزاق والحاد ایله اتهام ایدرک، منصورى علیه‌نده قاندر دقلرنندن، ابن رشد یهودیاره مخصوص اولان (یسانه) قصبه‌سندن اقامته مأمور اولمش و بعده مراکشه عودت ایدوب، اوراده دخی فوق‌العاده حسن قبول کورمش ایسه‌ده، متعاقباً ۵۹۵ تاریخنده اوراده وفات ایتمشدر. جنازه‌سی ابتدا مراکشده دفن اولنمش ایسه‌ده، بعده جیقار بلوب، قرطبه‌یه نقل اولنمشدر. وفرت ذکا، کثرت مطالعه و رصانت تنقید و محاکمه ایله مشهور اولوب، حکمای اسلامک الکیسیوکی عد اولنسه سزادر. افکارنده پک سربست کورنمسی، فقهده و سائر

علوم دینیه دخی وثوقی اولمغله، خطادن قورقمدیندن ایلرو کلیبور. هر حالده حکمای اسلامک اک سربست لسان قوللانايدرد، و بوندن طولایی يك چوق اعتراضانه اوغرايوب، دفعاتله تنکفیر اولمش ایدی. آتاری مؤخرأ لاینجه به ترجمه اولتورق، مدت مدیده آوروپا مدارسنده دستورالعمل اتخاذا اولمش، و آنجق کروه رهابین طرفندن ابن رشد اسمنه شمندی (وولتر) نامنه باقلدیقی نظر ایله باقیلهرق، افکارینه تبعیت ایدنلر تعقیب و تمذیب اولنور ایدی. آثارندن عربیده نسخهاری بولنه میان بر چوق کتابلرک لاینجه ترجمه لری موجوددر. باشلیجه مؤلفانی شونلردر: صحابه و تابعین و سائر علما بیننده مختلف فیه اولان مسائلی جامع «التحصیل»، فقهه دائر «المقدمات» و «نهايةالمجتهد»، طبه دائر ابن سینانک «ارجوزه»، سنه شرح اولهرق، «الکلیات»، «کتابالحیوان»، «جوامع کتب آرسطوطالیس فی الطبيعيات والالهيات»، منطقه دائر «الضروری»، «تلخیص کتب آرسطوطالیس»، «تلخیص الهیات لئبقولاولوس»، «تلخیص کتاب مابعدالطبیعة لارسطوطالیس»، «تلخیص کتابالاخلاق لارسطوطالیس»، «تلخیص کتابالبرهان لارسطوطالیس»، «تلخیص کتابالسمع الطبیعی لارسطوطالیس»، «شرح کتابالسما^ء والعالم لارسطوطالیس»، «شرح کتابالنفس لارسطوطالیس»، «تلخیص کتابالاشنقسات لجالینوس»، «تلخیص کتابالعلل والاعراض لجالینوس»، «تلخیص کتابالمزاج لجالینوس»، «تلخیص کتابالقوی الطبیعیة لجالینوس»، «تلخیص کتابالتعرف لجالینوس»، «تلخیص کتابالحمیات لجالینوس»، «تلخیص اول کتابالادویة المقردة لجالینوس»، «تلخیص النصف الثاني من کتاب حيلة البر لجالینوس»، «المسائل المهمة علی کتابالبرهان لارسطوطالیس»، «شرح کتاب

القياس لارسطوطاليس ، ، مقالة في العقل ، ، مقالة في القياس ، ، مقالة
 في الفحص ، ، مقالة في المزاج ، ، مشئبة في نواب الحصى ، ،
 مقالة في حميات المعن ، ، مسائل في الحكمة ، ، مقالة في حركة
 الفلك ، ، مقالة في ماخالف ابو نصر لارسطوطاليس في كتاب البرهان ، ،
 مقالة في الترياق ، ، مختصر المجسطي ، ، جوامع سياست افلاطون ، ،
 ما يحتاج اليه كتاب اوقليدس في المجسطي ، ، مقالة في العجرم
 السماوي ، ، كلام على حركت العجرم السماوي ، ، كلام على المحرك
 الاول ، ، مقالة في الوجود السرمدى والوجود الزمانى ، ، كيفية
 وجود العالم في القدم والحدوث ، ، كلام في الكلمة والاسم المشتق ، ،
 مقالة في المقول على الكل ، ، مقالة في المقدمة المطلقة ، ، كلام
 على قول ابى نصر في المدخل والجنس والفصل ، ، المسائل البر
 هانية ، ، تلخيص شرح ابى نصر ، ، تلخيص الحس والمحسوس ، ،
 بولردن ماعدا امام غزالينك حكمايه قارشو يازمش اولديشى و نهافة
 الحكما ، رساله سنه جواباً و نهافت نهافت ، عنوانيله بر رساله سى
 واردر، كه غزالينك و نهافت ، سى ايله برابر مصرده طبع اولنمشدر.
 حكمت ايله شريعت غرانك توافق و اتصاله دائر و فصل لمقال ، ،
 عنوانلى بر كوچك كتابى، وجود عالم حقننده فلاسه مشائون ايله
 متكلمين اسلام اعتقادلى آره سنده مقارنت بولنديشنه دائر بر تاليفى،
 و كليات ، عنوانلى كتابنده تعريف ايتديكى ادويه حقننده كندوسياه
 ابو بكر بن طفيل آره سنده واقس اولان مباحثات و مناظرانى جامع
 بر رساله سى، ابن سينانك و شفا ، عنوانلى كتابنده علم عام الهى به
 متعلق اولان بعض مسائلك تحقيقنه دائر بر اثرى، ماده اولانك
 وجودينه دائر اولان قول حكمايه اعتراض ايدنلرك شبهه لرينه و بو
 بابده آرسطو طرفندن درميان ايديلان برهانك حق اولديشنه دائر

بر کتابی، ابن سینانک موجوداتی ممکن مطاق و ممکن بذاته و واجب بقیره و واجب بذاته کبی دورت قسمه تقسیم ایتسنی رد یولنده بر مقالهسی و سائر بعض آثاری واردر. آوروپاجه (ابن رشد) دن غلط اولهرق، (آوروئس) اسمیله مشهوردر. فرانسه مشاهیر علمای شرقیونندن (ارنست رمان) صاحب ترجمه نیک احوال و افکار یله فلسفه مخصوصهسی و تالیفاتی حقننده بیوک بر کتاب تالیف ایدوب، اوچنجی دفعه اولهرق، ۱۸۶۶ تاریخنده پاریزده (میشل لویی) طرفندن طبع اولنمشدر.

ابن سینا - (ابو علی حسین بن عبدالله) شیخ رئیس عنوانیله مشهوردر. حکما و اطبای اسلامک پیشواسی اولوب، عالم اسلامک آرسطار و بقراطیدر. شهرتی عالم اسلامه منحصر اولمیوب، آوروپاجه دخی قرون وسطادن برو (آویسن) اسمیله مشهور و متعارف اولمقله، اسکیدن برو لاینججه ترجمه ایدلمش اولان تالیفاتی آوروپا مکاتبنده طول مدت دستور العمل طونلمش، و بئون عالمک طلبهسی اللرنده تداول ایتمشدر. پدری بلخلی اولوب، نوح بن منصور سامانینک زماننده بخارایه انتقال ایله، بخارا جوارنده کائن (خرمیش) قریه سنه مأمور اولمش، و قریه مذکورنک جوارنده کائن (افشنه) قریه سندن (ستاره) اسمنده بر قبز تزوج ایدهرک، صاحب ترجمه اوراده ۳۷۰ سنهسی صفرنده دنیا به کلمشدر. بعده بخارایه کیده رک، آز زمان ظرفنده ادبیات و علوم دینیسی و حساب و هندسه و هیئت و منطق کبی فنونی بعدالتحصیل، طب و حکمتک تحصیلنه باشلامش، و کافه علومده معلمری ایله بیله مباحثه و مناظره به کیریشهرک، وقتنک علماسنی حیرتده برافه جق بر ذکاورت

و استعداد کوشترمش ایدی. مؤخرأ تجربه و ممارسه مقصدیله اجرای طبابه باشلایه‌رق، بر طرفدن کتب طبییه موجوده‌نک کافه‌سنی مطالعه و تتبعه برابره بر طرفدن دخی کندی تجاربندن بالاستفاده، دها یکرمی باشنه باصمه‌دن، بو فنده‌کی مهارت و حذاقت فوق‌العاده‌سی شهرت کیر آفاق اولمقله باشلامش ایدی. او سرده‌ده نوح بن نصر سامانی به دخی تداوی ایتمکله، کندوسنه کسب انتساب ایدره‌رک، ملوک سامانیه‌یه مخصوص اولان مکمل بر کتب خانیه ایصال اولنمش، و اوراده خارجه‌ده نسخه‌لری بولنمیان نیجه کتب نفسیه‌یه دسترس اوله‌رق، کبجه و کوندوز مطالعه‌یه باشلامش ایدی. بر مدت صکره مذکور کتبخانه محترق اولمقله، نسخه‌لری قالمیان نیجه کتیب محتوباتی ابن سینانک حافظه‌سنه منحصر قالمش ایدی. حتی کتبخانه‌سی کندوسی مخصوص یاقدیغی دخی مظنون ایسه‌ده، او یله بر حکیمک او قدر کتب نادره‌نک امحاسنه راضی اوله‌میه جفی شبهه‌سز اولدیغی نندن، بو ظنک نابمحل اولدیغی شکسزدر. پدری مذکبه مأموریتلارنده بولندیغی نندن، کندوسی دخی بر مدت پدریشک معیتنده دوربلاد ایدله کدن صکره، ابن سینا ۳۲ یاشنده ایکن، پدری وفات ایتمش، و متعاقباً سامانیلرک دورنکته‌سی حلول ایتمکله، صاحب ترجمه بخارایی ترک ایدرک، خوارزمک (کرکانج) شهرینه کیمش، و خوارزمشاه علی بن مأمونه انتساب ایتمش، و کندوسنه مخصصات تعیین اولنمش ایدی. بعده نساء، ابیورد، طوس و سائر بلاد کیده‌رک، امیر شمس المعالی قابوسه کسب اتصال ایتمش ایسه‌ده، مومی الیهک اخذ و حبس اولنمسی او زرنه، ابن سینا دهستانه کیمش، و اوراده بر شدتلی خسته‌لله، طوتله‌قله، جرجانه عودت ایتمش، و اوراده (اوسط) نوانلی کتانیی تألیف ایتمشدر، که بو مناسبتله کتاب مذکوره (اوسط

جرجانی ، دخی دیرلر ، بعده ری و قزوین و همدانه کیده رک ،
شمس الدوله نك وزیرى اولمش ؛ و مؤخرأ عسکر طائفه سی اوزرینه
قالقشوب ، خانه سنی یغما و قتلنی طلب ایتمش لر ایسه ده ، شمس الدوله
عزلیله اکتفا ایدوب ، بر مدت صکره (قولنج) علتنه کرفتار
اولمقله ، ابن سینا کندوسنی ابو ایتمدیکندن ، ینه وزارتیه اعاده اولنمشدره .
شمس الدوله نك وفاتینده ، خلفی تاج الدوله صاحب ترجمه یی استخدام
ایتمدیکندن ، ابن سینا اصفهانه عزیمتله ، علاء الدوله یه انتساب ایتمش ؛
و او سرده وجودینه ضعف طاری اولوب قولنج علتنه مبتلی
اولمش ، و پرهزه دقت ایتمدیکندن ، کندینی ابو ایده میوب ، نهایت
علاء الدوله نك مهینده همدانه کیدر ایکن ، قولنجی کسب نشدد
ایتمکله ، ۴۲۸ سنه سی رمضانده ، ۵۸ یاشنده اولدینی حالده ، همدانه
وفات ایتمشدر . طوائف ملوک بیمنده کی رقابت و خصومت سیئه
سیله ، و کندوسنک بونلرک بعضیسنه اولان انتسابی مناسبتیه ، مدت
عمرنده بر قاج دفعه حبس و قلعه بند اولمش ، و کتابلر نك
بعضیسنی مجوسینی حانده یازمشدر . ابن سینانک آثاری پک چوق
و پک متنوع اولوب ، اکثریسی طب و حکمته متعلق ایسه ده ، سائر
کافه علومه دائر دخی تألیقاتی واردر . باشلیجه لاری شونلردر :
« شفا » ، « نجات » ، « اشارات » ، « قانون » ، « هدایه » ، ۲۰ جلد
اوزره « الحاصل والمحصل » ، اخلاقه دائر ایکی جلد اوزره « کتاب
البر والاثم » ، آرسطونک کافه کتب نك شرحلرینی جامع اوله رق ،
۲ جلد دن مرکب « کتاب الانصاف » ، « المجموع » ، منطقه دائر « الاوسط » ،
« کتاب المبدأ والمعاد » ، لغته دائر « لسان العرب » ، فارسی العبارة
« مقالة فی التبص » ، « دانش نامه » ، « کتاب القولنج » ، « رساله حی
بن یقظان » ، « کتاب الادویه القلبیه » ، « مقالة فی محارج الحروف » ،

رسالة في الزاوية ، ، « مقالة في القوى الطبيعية ، ، « رسالة اطير ، ، « كتاب
 الحدود ، ، « مقالة في تعرض الطبيب في القوى الطبيعية ، ، « عيون
 الحكمة ، ، « مقالة في عكوس ذوات العجوة ، ، « در الخطب التوحيدية ، ، « منظر
 دائر « القصيدة المزدوجة ، ، « مقالة في تحصيل السعادة ، ، « مقالة
 في القضاء والقدر ، ، « مقالة في الهنديا ، ، « مقالة في الاشارة الى علم
 المنطق ، ، « مقالة في تقاسيم الحكمة والعلوم ، ، « رسالة في السكنجيين ، ،
 « مقالة في اللانهاية ، ، « صلبه سندن ابو منصور بن زبلا طرفندن جمع
 اولنمش « تعاليق ، ، « مقالة في خواص خط الاستواء ، ، « طلبه سندن
 ابوالحسن بهمينانك سؤاله جوابه جوابه حواى « المباحثات ، ، « ابو
 ربحان بيرونى به جواباً « عشر مسائل ، ، « به حكيم مشار اليه جواباً
 « ست عشرة مسألة ، ، « مقالة في هيئت الارض من السماء و كونها
 في الوسط ، ، « الحكمة المشرقية ، ، « مقالة في تعقب المواضع الجدلية ، ،
 « المدخل الى صناعة الموسيقى ، ، « مقالة في الاجرام السماوية ، ، « كتاب
 التدارك لانواع خطا التدبير ، ، « مقالة في كيفية الرصد و مطابقتها
 مع العام الطبيعى ، ، « مقالة في الاخلاق ، ، « كيمياهه دائر شيخ ابوالحسن
 سهله خطاباً « رساله ، ، « اصفهانده علاءالدوله ايجون يابمش اولديشى
 آلت رسديه حقهده « مقالة ، ، « مقالة في غرض قاطيغورياس ، ، « الر-
 سالة لاضحويه فى المعاد ، ، « رسالة فى العروض ، ، « مقالة فى حد الجسم ، ،
 « الحكمة العرشيه ، ، « كتاب تدبير الجند والممالك والمسائر وارزاقهم
 و خراج الممالك ، ، « روح حقهده ابو على نيشاورى ايله واقف
 اولان « مناظرات ، ، « خطب و تمجيدات واسجاع ، ، « مختصر
 اوقليدس ، ، « مقالة الارثماتيقي ، ، « تعاليق مسائل حنين فى الطب ، ،
 « قرابين و معالجات طبية ، ، « شرح كتاب النفس لارسطوطاليس ، ،
 « مقالة فى النفس ، ، « الفصل « عنوانه معروفور ، ، « مقالة فى ابطال

احكام النجوم ، علم نحوه دائر ، كتاب المباح ، ، كتاب الهبئة في اثبات الاول ، ، قصول في النفس والطبيعات ، ، رسالة في الممالك ولبقاع الارض ، ، مختصر في ان الزاويتان من المحيط والمماس لا كمية لها ، ، منطق دائر ، مغايب الخزان ، ، كلام في الجوهر والعرض ، ، رسالة في العشق ، ، رسالة في القوى الانسانية وادراكاتها ، ، قول في تبديل مال الحزن واسبابه ، ، بوناردن بشقه مسائل علميه وفتيه به استله واوردهيه ، ، بان اعتراضات واقعهيه جواباً بر جوق رسالتى ، ، زديلرئى مخايراتى ، خطبه ارئى ، عربى و فارسى اشعار و قصائدى و سائر آثارى واورده شو بر ايكى بيت نفس (يعنى روح) حقيده اولان مشهور بر قصيده بليغه سندن:

تعطيت اليك من المحل الارفع ، ورقاق ذات تعزز و تمنع
 معجولة عن اكل مقالة عارف ، وهى التى سقرت وام تترفع
 وصلت على كره اليك وربما ، كرهت فراقك وهى ذات تنفجع
 اشعار فارسىه دخی فصاحده آثار ادبيه عربيه سندن دون
 اولميوپ ، اكثر حكما و فضلائك دوچار اوله كلكلرئى تعرض
 جهلا تكفير بيه عناية قارشو سو يلمش اولديقى شو قطعه او جمله دندرد:
 كفر چومنى كزاف و آسان نبود ، محكمتر از ايمان من ايمان نبود
 در دهر چو من يكي و آن هم كافر ، پس در همه دهر يك مسلمان نبود
 و در آثار فنياسنك اك مشهور ارئى اولان « شفاء » ، « نجات » ،
 « اشادات » و « قانون » ، اكثر حكما و اطبل طرفندن شرح و تحشيه ،
 و آوروپا لسائلرينه ترجمه ، و متيلرئى دخی دفمائله طبع و نشر
 اولمشدره سائر آثار ينك بعضيسى و على الخصوص آرسطونك كتابلر
 ينك شرحلرئى جامع اولان « كتاب الانصاف » و « كتاب البر والائمه »
 و كتيبيلر ينك ايسه نسخلرئى ينك نادرده

ابن عربی - (ابو بکر محی الدین محمد بن علی الطائی الحائمی الاندلسی) مشاهیر صوفیوندن اولوب، مغربده (ابن العربی) اسمیله معروف ایسهده، شرقده ابو بکر ابن العربیدن فرق ایچون، حرف تعریفسز استعمالی تعمیم ایتمشدر. (محی الدین عربی) و (شیخ اکبر) اسماری ایله دخی معروفدر. ۶۵۰ تاریخنده اندلسک مرسیه شهرنده طوغوب، ۸ یاشنده ایکن اشبیلییه کیده رکه، اوراده تحصیل علوم، و ابن بشکول کبی مشاهیردن استفاده ایتمکدن صکره، ۵۹۸ تاریخنده شرقه رحلتله، بر مدت مکه مکرمهده اقامت، و بعده مصر و شام و عراق و جزیره و آناتولی جهتلرنده سیاحت، و ابن عساکر و ابوالفرج ابن جوزی کبی مشاهیردن استماع و استفاده ایتمشدر. فضل و کمالی و حقایق ربانیه و اسرار الهیهیه اولان وقوف و عرفانی شهرت کیر آفاق اولمغله، پادشاهلر طرفندن کندوسنه بر چوق تخصیصات تعین اولندیغی حالده، جمله سنی تصدق ایدوب، فقر و ریاضتله یشامغی ترجیح ایدر ایدی. اکثر تالیفات تصوفه متعلق مسائل غامضایی متضمن اولمغله، طریق تصوفه منسوبیتلری اولمیان بر طاقم جهله متعصبین حضرت شیخه اعتراض ایله، تکفیرینه قدر یوریمشله ایسهده، کندوسنک او یله بر شایه دن مبرا اولدیغی ارباب عرفان عنندنه محققدر. قونیده بولندیغی صره ده، مشاهیر علمادن صدرالدین قنوینک طول بولتان والده سنی تزوج ایتمش ایدی. ۶۲۸ تاریخنده دمشقده ارتحال ایدوب، جبل قاسیون اتکنده دفن اولنمشدر. ارباب تعصبک اجباری ایله مرقد شریفی مزبله حالنه قویلمش ایکن، یاوز سلطان سلیم دمشق شاهی فتح ایتمکنده، محقق مشار الیهک مرقدینی تظهر و تنظیف و مکمل

صورتده تر به سنی انشا بیور مشاردرد. باشلیجه آتاری شونلردرد: « الفتو
 حات المکیه »، « فصوص الحکم »، « التدبیرات الهیه و التنزلات الموصلیه »،
 « ناج الرسائل و منهاج الوسائل »، « کتاب العظمة »، « کتاب السبعة »،
 « مفاتیح الغیب »، « التجلیات »، « کتاب الحق »، « مراتب علوم الوهب
 و الاعلام باشارات اهل الایهام »، « العبادة »، « الخلوة »، « المدخل
 الی معرفة الاسماء »، « کنه ما لا یدمنه »، « النقباء »، « حلیة الابدال »،
 « الشروط فیما یلزم اهل طریق الله »، « اسرار الخلوة »، « عقیده اهل
 السنة »، « المقنع فی ایضاح السهل الممتنع »، « اشاراة القولین »، « کتاب
 الهویه و الاحدیة »، « الانجاد العشقی »، « الجلاله »، « الازل »، « القسم »،
 « عنقا مغرب »، « ختم الاولیا »، « شمس المغرب »، « الشواهد »،
 « مناصحة النفس »، « الیقین »، « ناج التراجم »، « القطب »، « رساله
 الانتصار »، « الحجب »، « الانقاس العلویه »، « ترجمان الاشواق »،
 « مواقع النجوم »، « مطالع اهله لاسرار »، « المواعظ الحسنیه »،
 « المبشرات »، « خطبة ترتیب العالم »، « الجلال و الجمال »، « مشکاة
 الانوار فی ماروی عن الله عز و جل من الاخبار »، « شرح الفاظ الاتی
 اصطلاحت علیه الصوفیه »، « محاضرات الابرار و سامراة الاخبار »، « بوناردن
 بشقه سورده کهنه قدر بر تفسیر کبیری و دها بر جوق تالیفاتی
 اولوب، مجموعتک عددی دورت یوزه بالغ اولور. بوناردن « فتوحات
 مکیه »، « فصوص » و « محاضرات » ایله سائر بعضاری مطبوعدر.
 فصوصک متعدد شرح و ترجمه لری دخی واردرد.

ابو بکر رازی - (محمد بن زکریا) اعظم اطبا و
 حکمای اسلامدن اولوب، ۴۴۰ تاریخخارنده (ری) شهرنده دنیایه
 کلمش؛ و تحصیل علوم و فنون ایچون عراق، شام، مصر و اندلسه

سیاحت ابتدا کدن صکره مدت مدیده ریده، و بغدادده بعض خسته
 خانه ارك مدیری و باش طبیبی اولمشدر، ایران پادشاهلرندن بهضبنسك
 و علی الخصوص خراسان و ماوراالنهر صاحبی منصور بن اسماعیل
 بن خاقانك طبیبك خدمتنده بولنمش، و حتی اثرارینك ك مشهور
 لرندن اولان « المنصوری » یاخود « الكناش لمنصوری » عنوانلی
 اثرینی بونك نامنه تألیف ایتمشدر. ترجمه حالی حقهنده روایات
 مختلفه نقل اولنوب، بر روایت کوره، ابتدا صرافقله یاخود مغنیلك
 و عودجیلیق ایله مشغول اولورق، اوتوز و بلنكه قرق یاشنی کچد.
 کدن صکره، بغدادده ورودینی متعاقب فن طبك تحصیلنه باشلامش،
 و دیگر بر روایت کوره، بغدادده ورودندن اول ریده درقوتورانی
 ایتمش، و خسته خانه مدیری اولمش. هر حالده طبندن اول فلسفه
 و کیمیا علملر یله اوغراشمش اولدیغی آکلشینلیور ایسهده، طبه دخی
 او قدر کیچ باشلامش اولمسی ملحوظ دکلدز. عاوم و فنون متنو
 عیه، و علی الخصوص کیمیا و طبه و علوم رباضیه ایله هیئت و نجومه
 پك چوق خدمتلری سبقت ایدوب، بو علملرده مصنقات کثیره سی
 وارد. چبچك و قزاقوق عئلری حقهنده ك اول تحقیقات طبییه
 اجرا ایدن بو ذات اولوب، بو ایکی علت حقهنده اولان رساله سی
 بو کونه کلمنجه آوروپالبلر عتدنده پك مقبول و معتبردر. غیطان
 یاقینسك دخی موجدی اولدیغی متفق علیهدر. تألیقاتی لابنجهیه دخی
 ترجمه اولنورق، قرون وسطاده چوق وقت آوروپانك طب مکتبلرنده
 دستورالعمل اتخاذ اولنمشدر. آوروپاچه (رازی) دن غلط اولورق،
 (رازس) اسمیله شهرت بولمشدر. شرقده (جالینوس العرب) اسمنه
 مظهر اولمشدر. اواخر عمرنده کوزلرینه کورلق کلوب، اجرای
 عملیات اینك اوزره نزدینه کیدن بر طبییه کوزك قاج طبقه سی

اولدیشنی سوروب، جواب شافی آله‌مینجه، کوزک صورت ترکیبنی
 بیلمیان بر طبیب نصل اجرای عملیات ابدہ بیلور دیه دوشونہ رکه
 و دنیایی کورمکن اوصاندم آرتیق کورمک ایستم دیه رکه، عملیات
 اجرا ایندرمامشدر، بر روایتہ کوره ۳۲۰ و دیگر بر روایتہ کوره
 ۳۱۱ تاریخندہ وفات اینمشدر، تداوی* امراضده کی مهارتنہ و عملیات
 کیمبویہ سبلہ آثار ذکا و فطانتنہ متعلق یک چوق اخبار و حکایات
 منقولدر. آثارینک اک بیوک و اک مشهوری «الحاری» عنوانلی
 کتابدر، که کافہ علوم طبییہ بی جامع اولوب، ۳۰ جلدن عبارتدر.
 «الجامع» و «المنصوری» عنوانلری ایله دخی علوم طبییہ تک کافہ
 سنی جامع ایکی بیوک اثری واردر. «الفاخر» عنوانلی مشهور
 بر کتاب نافمک دخی مؤلفی صاحب ترجمہ اولدیشی مرویدر. دیگر
 اثرلری شوناردر: «کتاب فی ان اللانسان خالقاً متقناً حکماً» که
 بونده انسانک کیف ما اتفق وجوده کلمیوب بر خالق حکیم طرفندن
 بیوک بر حکمتله یارادلمش اولدیشنی تشریح و فسیولوژیاً فنلریله
 اثبات ایدیویور. «کتاب فی ان للعالم خالقاً حکماً»، علم طبیعی به
 مدخل مقامندہ اولان «سم النکیان»، منطقہ مدخل مقامندہ اولان
 «ایساغوجی»، «جمل معانی قاطینوریاس»، «جمل معانی باریمنیاس»،
 «جمل معانی آنالوطبقا»، «کتاب هیئة العالم»، که بونده ارضک
 کروشنی و کونشک ارضدن بیوک و قمرک کوچک اولدیشنی بیان
 ایدیویور. «کتاب فیمن استعمل تفضیل الهندسة»، «مقاله فی السبب
 فی قتل ریح السموم لا اکثر الحیوان»، «کتاب فی اللذة»، «کتاب الشکوک
 والمناقضة التي فی کتب جالینوس»، «کتاب فی کیفیة الابصار»،
 «کتاب فی علل المفاصل والنقرس و عرق النساء»، «کتاب فی وجع
 المفاصل»، «الاثنا عشر کتاباً فی الصنعة» یعنی صنعتہ متعلق اون

ابكى كتاب، كيميائك وجودينى اثبات يولنده تصنيف ايتديكى « كتاب
 الابنات، « كتاب الامجار، « كتاب الاسرار، « كتاب التيوب، « كتاب
 رسالة الخاصة، « كتاب حجر الاسفر، « رسائل الملوك، « كتاب
 الرد على الكندي فى ادخاله صناعة الكيمياء فى الممتنع، « برهيزك
 افراطى و اغذيهك نقصانى صحنى محافظه ايتديوب، امراضى دعوت
 ايتديكنه دائر بر كتاب، جاهل طبييلرك خستارى هر آرزولرندن
 منع ايدرك، مرضلرينى تشديدن ايتديكنه دائر بر كتاب، « كتاب سيرت
 الحكماء، « مقالة فى ان العين المتسقل به فيه منافع، « مقالة فى الجدرى
 والحصبة، « مقالة فى الحصى والكللى والمثانة، « كتاب الى من
 لا يضره طبيب، « كتاب طب الفقراء، « اسميله دخى معروفدر، « كتاب
 الادوية الموجودة فى كل مكان، « كتاب فى الرد على الجاحظ فى
 نقص صناعة الطب، « كتاب فى تناقض قول الجاحظ فى كتابه من
 فضيلة الكلام وما غاظ فيه على الفلاسفة، « امراضك انواعى وهر برينك
 اسباب و علامات و علاجلرينى مبين « كتاب التقسيم والتشجير، «
 اغديه ايله تداوى به و علاجلرك يمكوره خاطر و درجنى مبين « كتاب
 الطب الملوكى، « كتاب فى الفالج، « كتاب فى القوة، « كتاب فى
 هيئة العين، « كتاب فى هيئة الكبد، « كتاب فى هيئة الانثيين، «
 « كتاب فى هيئة القاب، « كتاب فى هيئة الصماخ، « كتاب فى
 كيفية الاعتدال، « ذكر الادوية المعدنية، « كتاب فى ائقل الادوية
 المركبة، « كتاب فى خواص الاشياء، « كتاب كبير فى الهولوى، «
 « كتاب فى سبب وقوف الارض وسطا فلک على استدارة، « كتاب
 فى نقص الطب الروحانى على ابن اليمان، « كتاب فى ان العالم
 لا يمكن ان يكون الاعلى ما نشاهده، « كتاب فى الحركة و انها ليست
 مرتبة بل معلومة، « كتاب فى ان للجسم تحريكاً من ذاته و ان الحركة

مبدأ طبيعى ، ، قصيدته فى المنطقيات ، ، قصيدة فى العام الاكهى ، ،
 ، قصيدة فى العظة اليونانية ، ، كتاب الكرى و تقادير مختصرة ، ،
 ، كتاب فى ايضاح العامة التى بها تدفع الهوام بالتغذى و مرقة التدبير ، ،
 ، كتاب فى الجبر و كيف يسكن الله وما علاة الحرفية والبرد ، ،
 ، مقالة فى الاسباب المميلة لقلوب اكثر الناس من افاضل الاطباء
 الى اجسائهم ، ، مقالة فيما ينبغي ان يقدم من الاغذية والهواكه وما
 يواخر منها ، ، مقالة فى الرد على احمد بن الطيب السرخسى فيما
 رده على جالينوس فى امر الطعم المر ، ، كتاب فى الرد على المسمى
 المتكلم فى رده على اصحاب الميولى ، ، كتاب فى العدة وهى الزمان
 و فى الخلا و العلاء وهما المكان ، ، كتاب فى نقض كتاب اناجولى
 فرفوروس فى شرح مذاهب ارسطرطليس فى العام الاكهى ، ، كتاب
 فى الميولى المطلقة والمجزبة ، ، كتاب فى العام الاكهى ، ، كتاب فى العام
 الاكهى على رأى افلاطون ، ، كتاب فى مخزنة الذهب وانقضة و
 الميزان الطبيعى ، ، كتاب فى الثبوت فى الحكمة ، ، كتاب فى عذر
 من اشتغل بالشطرنج ، ، كتاب فى حكمة النرد ، ، كتاب فى الفينس ، ،
 ، كتاب فى الباء ، ، كتاب الزيادة ، ، قابل التصاق اولان ياره اربله
 قابل التصاق اولمان ياره اربله حقهنده بر كتاب صوبى صوغوتوق
 حقهنده بر كتاب ، ، رسالة فى انه لا يوجد شراب غير مسكر فى جميع
 افعال الشراب المسكر المحمود فى البدن ، ، كتاب فى علامات اقبال
 الدواة ، ، كتاب فى فضل الامين على سائر الحواس ، ، رسالة فى ان
 غروب الشمس وسائر الكواكب عنا وطلوعها علينا ليس من اجل
 حركة الارض بل من حركة الفلك ، ، كتاب فى المنطق (كتاب
 فى فيسخ ظن من توهم ان الكواكب ليست فى نهاية لاستدارة) ،
 (كتاب فى انه لا يتصور لمن لا درة له بالبرهان ان الارض كرية

و ان الناس حولها ، ، رسالة يبحث فيها عن الارض الطبيعية طين هي
ام حجر ، ، كتاب في ان التركيب نوعان ، ، مقالة في العادة و انها
تكون طبيعة ، ، مقالة في المتقدمة في اطراف الاجفان ، ، مقالة في
العمة التي من اجلها تضيق التواظر في النور و تنسج في الظلدة ، ، مقالة
في العمة التي لها بحرق اثنانج و يقرح ، ، مقالة فيما استدركه من الفصل
في الكلام في القايلن يقدمها ، ، مقالة في ان العال اليسيرة بمضها
اعسر نعرفاً و علاجاً ، ، كتاب العمة التي لها تخدم العوام الاطباء
الحدائق ، ، رسالة في العال المشكينة و عذر الطبيب ، ، رسالة في العال
القائمة لعظماها والقائمة لظهورها ببنة مما لا يقدر الطبيب على صلاحها
وعذره في ذلك ، ، طبيب حذقك هر خستهلمى ابو ايتمك طبك
مقتضياتندن اولمدينه و بر خستهلمى ابو ايدهمين طبيبك جوق
دفعه واقع اولان تدبير و حركتى ممدوح اولديغنه دائر كتاب،
طبايته جاهلر و قاديئارك اطباى حاذقون زياده شهرت بولملرى
اسبانك ميبين كتاب، ، رسالة في ان النفس ليست بجسم ، ، كتاب
في الكواكب السبعة ، ، كتاب في الحكمة ، ، كتاب في النفس الكبيرة ، ،
كتاب في النفس الصغيرة ، ، رسالة في محنت الطبيب و كيف ينبغي
ان يكون حاله في نفسه و بدنه و سيرته و ادبه ، ، رسالة في
مقدار ما يمكن ان يستدرك من احكام النجوم ، ، كتاب في الشكوك
التي على برقاس ، ، كتاب في تفسير كتاب افلاطرخس لكتاب
طبماوس ، ، رسالة في عمة خلق السباع و الهوام ، ، كتاب في
المناضة بين اهل الدهر و اهل التوحيد في احداث العالم ، ، كتاب
في الرياضة ، ، كتاب في النقص على الكيال في الامانة ، ، كتاب
في انه لايجوز ان يكون سكون و افتراق ، ، كتاب في انعام
كتاب افلاطرخس ، ، اختصار كتاب حياة لبر لهجالينوس ، ، اختصار

كتاب النبض الكبير لجالينوس ، ، و تايخيص كتاب العليل والاعراض
 لجالينوس ، ، و تايخيص كتاب الاعضاء الالهة لجالينوس ، ، و كتاب
 الانتقاد على اهل الاعتزال ، ، و كتاب في نقض كتاب الباخي لكتاب
 العام الالهى والرد عليه ، ، و رسالة في ان قطر المربع لا يشارك الضاع
 من غير هندسة ، ، و كتاب في الاشواق على اهل التحصيل من المتكلمين
 بالفلسفة ، ، و كتاب في السيرة الفاضلة و سيرة اهل المدينة الفاضلة ، ،
 و كتاب منافع الاغذية و دفع مضارها ، ، و كتاب في تشبيث المعاد ، ،
 و كتاب علة جذب حجر المغنطيس للحديد ، ، و كتاب ميزان العقل ، ،
 و كتاب في الشراب المسكر ، ، و كتاب في القوانيج ، ، و كتاب في تفسير
 كتاب جالينوس لفصول ابقراط ، ، و كتاب في آثار الامام الفاضل
 المعصوم ، ، و كتاب في استفراغ المحمومين قبل التضيح ، ، و كتاب
 الامام والماموم المحققين ، ، و كتاب خواص التلاميذ ، ، و كتاب شروط
 النظر ، ، و كتاب الاراء الطبيعية ، ، و رسالة في التركيب ، ، و رسالة في
 كيفية النحو ، ، و رسالة في العطش و ازدياد الحرارة لذلك ، ، و كتاب
 في جمل الموسيقى ، ، و كتاب في الاوهام والحركات النفسانية ، ،
 و كتاب في العمل بالحديد والجبر ، ، و كتاب السر في الحكمة ، ،
 و كتاب منافع الاعضاء ، ، و لكافي في الطب ، ، و كتاب في المتنقل ، ،
 و كتاب الاقرباذين المختصر ، ، و كتاب البرء ، ، و كتاب سر الاسرار ، ،
 و كتاب سر الطبيب ، ، و كتاب في شرف الفصد ، ، و كتاب المرشد ، ،
 و نام ديكر اياه و كتاب الفصول ، ، و كتاب اللبن ، ، و المدخل الى
 الطب ، ، و مقالة في المذاقات ، ، و مقالة في البهق والبرص ، ، و زينة
 الكتاب ، ، و مقالة في البواسير والشقاق في المقدمة ، ، و كلام في الفرق
 بين الامراض ، ، و مقالة في الحرقنة الكائنة في الاحليل والمثانة ، ،
 و كتاب سيدلة الطب ، ، و كتاب في جواهر الاجسام ، ، و مقالة في الزكام

والنزلة و امتلاء الرأس ، ، « مقالة في ابدال الادوية » ، « كتاب صفات
البيمارستان » ، « مقالة في الكيفيات » ، « رسالة في الحمام و منافعه و
مضاره » ، « كتاب في الدواء المسهل و الدقي » ، « مقالة في علاج
العين بالحديد » ، بونلردن بشقه مسائل فنيديه متعلق بر جوق محرراتي ،
جوا المزی و رديه لری و اردر . « كتاب الرازی » اسميله شهرت بولمش
بر کتابی دخی و اردر که ایچنده اولیا کرامه و اعتقاداته قارشو
بعض تفصیلات و ار اسوده ، بو کتابک کندیوسنی جرح و تکفیر
ایتمکه چالیشان کروه متعصبین طرفندن ایجاد و کندیوسنه اسناد
اولندیقی مرویدر . « حاوی » عنوانلی اثر یله « کناش منصورى » سی
لائینجیه و سائر آوروپا لسانلرینه ترجمه و متن عربیلری دخی
آوروپاده دفعاتله طبع ایلامش اولدیقی کبی ، « کتاب الجسدی
والحصبة » عنوانلی اثر قیمنداری دخی انکلیزجه ترجمه سیله برابر
لوندرده ، و یالکنز متنی اخیراً بیروتده طبع اولتمشدر . ابو بکر
رازینک فنون ایله اولان بو مشغوللیقه برابر ادبیات و شعرده دخی
مهارت تامه سی اولوب ، شو قطعه جملة اشعارندردر :

لعمری مادری وقد آذن البلی ، بعاجل ترحال الی ابن ترحالی
و ابن محل الروح بعد خروجه ، من الهیکل المنحل والجسد الیالی

فارابی - (ابو نصر محمد بن طرخان بن اوزلغ) اعظم
حکمای اسلامدن اولوب ، ترک جنسیته منسوب اولدیقی حالده ،
ترکستانده فاراب خطه سنده طوغمش ، و اوراده علوم ابتدائیه سی تحصیل
ایله ایرانک بعض طرفلرینه کیده رک فارسی لساننی و دیگر بر قاج
لسان اوکرنمش ، و نهایت بقداده داخل اولوب ، لسان عربی سی
اوراده اوکرنمش ، و بعده علوم حکمیته تکمیله باشلاوب ، (ابو

بشر متی بن یونس) دن علم منطقی او کړندکدن سکره، حرانه عز-
 یمتله، حکیم (یوحنا بن حیلان) دن دخی بر مدت فن مذکورده
 درس آلمش؛ و سکره بغداده کیده رگ، هارم حکمیه و ریاضیه و سائره
 نک تحصیلنه و آرسطرنک کتابلرینی تشبعه باشلایه رق، کیجه و کوندوز
 مشغول اولوب، علوم مذکورده و موسیقیده دخی زماننک فریدی
 اولمش؛ و او وقته قدر بن الاسلام حکمت و فلسفهده کیمسه نک
 واره مدیشی درجه لره یریشوب، تدریس و تألیفه باشلامش ایدی، فن
 طبک دخی نظریاتنی او کرونوب، آنجق تطبیقاتنی ایله اجرای طبابت
 میل ایتماش ایدی، بعده مصره کیدوب، بر مدت اوراده اقامتدن
 سکره، شامه عودتله، سیف الدوله بن حمدانک مجلسنده شام علماسی
 ایله مباحثیه کیریشه رگ، جمله سنی مغلوب ایتمش؛ و بونارک جمله سی
 فضل و کمال و رسعت معلوماتنی آکلا بنجه، مباحثه یی ترک ایله،
 همان حقه قام آلوب، سویلدکلرینی یازهرق استفادهیه باشلامش
 ایدی، مشار ایله سیف الدوله فارابی حقنده بک چوق اکرام و تعظیم
 ایدوب، کلیتلی احسانلر و تخصیصات ایتک ایتمش ایسه ده، کندوسی
 بک ساده بر صورتده یشایوب، دارات و اسرافنی سومد بکندن، آنجق
 کونده دورت درهم ایله قناعت ایدهرک، بشقه بر شی قبول ایتماش؛
 و بقیه عمرینی بو حال ایله دمشقده کچوروب، ۳۳۹ تاریخنده
 سکسان یاشنی متجاوز اولدیشی حالده وفات ایتمش؛ و جنازه نمازی
 مشار ایله سیف الدوله طرفندن قلهرق، باب الصغیر خارجنده دفن
 اولمشدر. اختلاطدن صافلا نوب، اکثر یا صو کنارنده و یا آغاچار
 آلتنده تنها اوتوره رق، تألیقاتنی یازار ایتمش؛ یازدیغنی دفترلره
 یازمیوب پارچه کاغدلر اوززیننه یازمق عادتنی اولدیغندن، تألیفاننده
 بعض نقصان یراره راست کلنور. یتمش لسان بیلدیکی منقول ایسه ده،

يوننده مبالغه اولوب، هر حالده او وقت ممالك اسلاميهده سويلنيلان
 لسانلرك اكثرينه آشنا ايمش. موسيقيده قانون ديبيلان آلتى و يا
 ديكر بر آلت ايجاد ايتمش اولديغي مرويدر. ناليفاننده حكيم كند
 ينك غفلت ايتديكى بر چوق ماده لرى علاوه و تصحيح ايتمش
 و ابن سينا دخى باشليجه فارابينك اثرلرندن استفاده ايتمشدر.
 آوروپاجه آلفارابوس اسميله معروفدر. ناليفانى ينك چوق اولوب،
 بز بوراده جمله سنى برر برر صابمقدن صرف نظر ايدوب بر مقدراتنى
 يازيبيورز، كه شونلردر: « كتاب فى احصاء العلوم والتعريف »، « كتاب
 اغراض فلسفة افلاطون و آرسطوطاليس »، « لسياسة المدنية »،
 « السيرة الفاضلة »، « شرح كتاب المجسطى لبطليموس »، « شرح كتاب
 البرهان لارسطوطاليس »، « شرح كتاب الخطابة لارسطوطاليس »،
 « شرح المقالة الثانية من كتاب الجدول لارسطوطاليس »، « شرح كتاب
 المغالطة لارسطوطاليس »، « كتاب المختصر الكبير فى المنطق »،
 « كتاب المختصر الصغير فى المنطق »، « كتاب المختصر الاوسط فى
 القياس »، « كتاب التوطئة فى المنطق »، « شرح كتاب ايساغوجى
 لفرفوربوس »، « املاء فى معانى ايساغوجى »، « كتاب القياس الصغير »،
 « احصاء القضايا و القياسات التى تستعمل على العموم فى جميع الصناعات
 القياسية »، « كتاب شروط القياس »، « كتاب البرهان »، « كتاب الجدول »،
 « كتاب اكتساب المقدمات »، « كلام فى المقدمات المختلطة من
 وجودى و ضرورى »، « صدر كتاب الخطابة »، « كتاب احصاء العلوم
 و ترتيبها »، « كتاب المدينة الفاضلة و المدينة الجاهلة و المدينة
 الفاسقة و المدينة المبذلة و المدينة الضالة »، « كتاب الالفاظ و الحروف »،
 « كتاب الموسيقى الكبير »، « كتاب الرد على الرازى فى العام الانبى »،
 « كتاب الواحد الوحدة »، « كلام فى اسم الفلسفة و سبب ظهورها

و اسماء البرزین فيها و علی من قرأ منهم ، ، « کلام فی الجن » ،
 « کلام فی الملة و الفقه مدنی » ، « کلام جمع من اقوال النبی صلی
 الله علیه و سلم یشربیه الی صناعة المنطق » ، « کتاب فی الخطابة » که
 ۲۵ جلدن مرکب بیوک بر اثر در ، « کتاب فی ان حرکت الفلک
 دائمة » ، « کتاب شرائط الیقین » ، « رساله فی ماهیه النفس » ، « کتاب
 فی اغراض آرسطو طالیس فی کلم واحد من کتب » ، « کتاب المدخل
 الی الهندسة الوهیه مختصراً » ، « کلام فی معنی ذات و جوهر
 و طبیعه و سائر » ، « کتاب فی ... »

فخر الدین رازی (ابو عبدالله محمد بن عمر التیمی البکری)
 اعظم علماء و حکماء اسلام دن اولوب ، قریشی التیسدر ، پدری ضیا
 الدین عمر دخی کاندوسی کبی فصیح و بلیغ و خطبه ایرادنده فوق
 العاده ماهر اولمغله ، صاحب ترجمه (ابن الخطیب) و (ابن خطیب الری)
 دینمکله دخی معروفدر . فقه ، کلام ، تفسیر ، ادبیات ، حکمت ، طب ،
 علوم ریاضیه و سائر علوم عقلیه و نقلیه تک جمله سنده بد طولی
 صاحبی اولوب ، بحق علامه دینمکله لایقدر ، و (شیخ الاسلام)
 عنوان مغفرت بخشاسنه نائل اولمشدر . ۵۴۴ تاریخنده (ری) شهرنده
 طوغوب ، ابتدا شهر مذکورده بدرندن تحصیل علوم ایتمش ، و بدرینک
 وفاتندن صکره کمال سمعائینک یاننه کیدوب ، بر مدت بونک خلقه
 تدریسته دوام ایتمش ، و بده وطننه عودتله (مجدد جیلانی) دن
 قرائت علوم ادوب ، بونک تدریس ایچون مراغهیه عودتنده معتنده
 کیده رک ، خلی وقت اشار الیهدن علم کلام و حکمت درساری آلمقه
 دوام ایتمش ، و اکمال تحصیلدن صکره خوارزمه کیدوب ، اورانک
 علماسی ایله علوم مذهبیه متعاقق ایندیکی مباحثدن طولای مملکتدن
 چیقار یلجق ، ماوراء النهره کینمش ، و اورادن دخی بویله بر مباحثدن

طولابی کتیمکه مجبور اولوب، (ری) عودت ایشمش، و اوراده
 فوق العاده زمینین بر طیبیب حاذق بولمقله، وارثلری اولان ایکی قیز-
 بی فخرالدینک ایکی اوغلنه و بروب، متعاقباً کنیدیسی وفات ایدنجه،
 ثروت و سامانی فخرالدین رازینک عائله سنه انتقال ایدرک، بعده
 غزنیه، و اورادن خراسانه عودت ایدوب، سلطان محمد خوارزمشاهه
 انتساب ایله، فوق العاده جاه و منزات و اکرام و حرمته نائل
 اولمش ایدی. ریده و هرات و خوارزمده وسائر بولندیقی مملکتلر
 ده تدریس و افاضه ایله مشغول اولوب، مجلس درس مقصود طلبه
 و علما اولمقله، پک اوزاق برلردن طالب علم و معرفت کلوب،
 استفاده ایدرلر ایدی. خانه نندن مدرسه به کیدر ایکن هر وقت اطرا
 فنده اوچویوزدن زیاده طلبه بورر ایدی، وعظ و خطبه سی دخی
 پک مؤثر اولوب. منبر و کرسیده عربی و فارسی سویلر ایدی.
 طبیعت شعریه سی دخی اولوب، بو ایکی لسانده اشعارسایسه و حکیمانیه سی
 واردور. مطالعه کتبه بر درجه ده مراقی وار ایشمش، که یمک یبیر ایکن
 مطالعه سز کچوردیکی زماناره پک چوق آجیدیفنی هر وقت سویلر
 ایشمش ۶۵۶ تاریخنده هرانده وفات ایدوب اوراده دفن اولنمشدر.
 علوم و فنون منوعه ده ایشبو تألیفات جدیده و معتبره سی واردور، « مقابیح
 الفیبه » که تفسیر کبیر دینمکله مشهور ۱۳ جلددن مرکب بر تفسیر شریفدر،
 « تفسیر سورة البقرة علی الوجه العقلی لا النقلی »، « شرح و جیز
 الفزالی »، ۳ جلد، « کتاب الطریقه العلامیه فی الخلاف »، ۴ جلد، « کتاب
 لوامع البینات فی شرح اسماء الله والصفات »، « کتاب المحصول فی
 علم اصول الفقه »، « کتاب فی ابطال القیاس »، « شرح کتاب المفصل
 لزمحشری فی النحو »، « نامام »، « شرح سقط الزند »، « نامام »، « شرح
 نهج البلاغه »، « نامام »، « کتاب فضائل الصحابة »، « کتاب مناقب الشافعی »،

